

Innst. 141 L

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra arbeids- og sosialkomiteen

Prop. 16 L (2010–2011)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om endringer i folketrygdlova og enkelte andre lover (samleproposisjon hausten 2010)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innleiing

Arbeidsdepartementet legg med dette fram forslag til endringar i:

- lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdlova)
- lov 10. desember 2004 nr. 76 om arbeidsmarkedstjenester (arbeidsmarknadslova)
- lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen.

I proposisjonen blir desse endringane foreslått på bakgrunn av budsjettforslag for 2011 og innføringa av ny alderspensjon:

- endre kvalifikasjonsgrunnlaget for dagpengar slik at svangerskapsrelaterte sjukepengar, svangerskapspengar og foreldrepengar blir tekne med i kvalifikasjonsgrunnlaget
- oppheve særreglane for dagpengemottakarar over 64 år
- fjerne samordning av dagpengar og arbeidsavklaringspengar mot alderspensjon og ny AFP i privat sektor
- avklaring av forholdet mellom alderspensjon, AFP og sjukepengar, slik at arbeid ved sida av fleksibel alderspensjon og ny AFP i privat sektor gir rett til sjukepengar etter vanlege reglar, mens AFP som blir sett ned i forhold til arbeidsinntekt

eller arbeidstid berre gir rett til sjukepengar ved uttak av delpensjon.

I tillegg blir det foreslått nokre mindre endringar i moglegheita til å få arbeidsavklaringspengar under sjukdom når ein ikkje får aktiv behandling m.m.

Det blir også foreslått enkelte lovtekniske justeringar, presiseringar og opprettingar i folketrygdlova, arbeidsmarknadslova og lov om sosiale tenester i arbeids- og velferdsforvaltninga.

Regjeringa vil komme tilbake til forslaget om å krevje inntektsbortfall for rett til arbeidsavklaringspengar og uførepensjon etter fylte 62 år som er nemnd i Prop. S 1 (2010–2011).

1.2 Materielle endringar

Endringar i kvalifikasjonsgrunnlaget for dagpengar under arbeidsløyse

Det blir foreslått å endre kvalifikasjonsgrunnlaget for dagpengar under arbeidsløyse slik at foreldrepengar, svangerskapspengar og svangerskapsrelaterte sjukepengar tel som arbeidsinntekt i kravet til minsteinntekt for dagpengar under arbeidsløyse for nye tilfelle, jf. lovforslaget til folketrygdlova § 4-4.

Det blir foreslått at endringa trer i kraft 1. januar 2011. Forslaget inneber at fleire kan få rett til dagpengar, noko som er anslått å gi auka utbetalingar på om lag 69 mill. kroner i 2011. Talet vil auke når endringa er fullt fasa inn, og på usikkert grunnlag er aukinga berekna til om lag 100 mill. kroner i 2012. Det er ikkje venta større administrative konsekvensar.

Oppheving av særreglane for dagpengemottakarar over 64 år

Det blir foreslått å oppheve dei særreglane etter folketrygdlova § 4-17 som no gjeld for dagpengemottakarar på 64 år eller meir.

Endringa blir venta å gi ei økonomisk innsparing i 2012 på om lag 145 mill. kroner. Det er ikkje venta nemneverdige administrative konsekvensar.

Endre samordningsreglar for dagpengar og arbeidsavklaringspengar

Det blir foreslått at dagpengane ikkje skal samordnast mot alderspensjon og ny AFP i privat sektor, og at arbeidsavklaringspengane ikkje skal samordnast mot alderspensjon.

Det blir foreslått at endringa trer i kraft 1. januar 2011.

Forslaget om å oppheve samordningsreglane mot alderspensjon etter folketrygdlova vil ikkje føre til at det blir gitt dagpengar eller arbeidsavklaringspengar i andre tilfelle enn i dag. Endringane vil soleis ikkje føre til auka utgifter til dagpengar eller arbeidsavklaringspengar.

Når det gjeld samordning av dagpengar og AFP, fører endringane til at det kan bli gitt dagpengar i fleire tilfelle enn i dag. Ein har ikkje grunnlag for å kunne seie kor mange som vil ta ut alderspensjon og ny AFP i privat sektor samtidig som dei får dagpengar. Det er derfor ikkje mogleg å rekne på kva økonomiske konsekvensar denne endringa har.

Det blir lagt til grunn at endringane ikkje vil ha administrative konsekvensar.

Sjukepengar til personar over 62 år når fleksibel alderspensjon blir innført frå 1. januar 2011

Det skal innførast fleksibel pensjonsalder mellom 62 og 75 år frå 1. januar 2011. Det gjer at ein kan velje uttakstidspunkt for pensjon og har fullt høve til å kombinere pensjon og arbeidsinntekt utan avkorting. Det blir foreslått at ein skal kunne få sjukepengar etter vanlege reglar fram til fylte 67 år også når ein har teke ut alderspensjon. Det blir foreslått at ein held fram med å gi sjukepengar i inntil 60 dagar til personar mellom 67 og 70 år med arbeidsinntekt over to gonger grunnbeløpet, men at ein skal gi denne avgrensa sjukepengeretten uavhengig av om den sjukmelde har teke ut alderspensjon eller ikkje. Det blir foreslått at det som i dag, ikkje blir gitt sjukepengar til personar over 70 år.

Det blir foreslått òg ei klar regulering av sjukepengeretten for personar med avtalefesta pensjon (AFP). Personar med AFP etter dei nye reglane i privat sektor vil få sjukepengar etter dei same reglane som personar med alderspensjon frå folketrygda, mens personar med AFP etter dei gamle reglane får sjukepengar etter dei same reglane som i dag. Desse reglane skal også gjelde for personar med offentlig AFP. Pensjonsretten for begge gruppene med AFP blir regulert i § 8-52.

Moglegheita for å få utbetalt både alderspensjon og korttidsytningar som for eksempel sjukepengar

medfører utfordringar for pensjonsreforma sin verkemåte. Det vises til Prop. 1 S (2010–2011) frå Arbeidsdepartementet der problemstillinga er nærmare vurdert. Det er òg varsla eit høyringsnotat våren 2011 med ein brei gjennomgang av regelverket for korttidsytningane for personar over 62 år og korleis forholdet mellom korttidsytningane og alderspensjonen for denne aldersgruppa bør vere.

Det blir vist til forslag om endring i folketrygdlova § 8-3, § 8-12 fjerde ledd og §§ 8-51 og 8-52.

Det blir foreslått at endringane trer i kraft 1. januar 2011.

Endringa vil ikkje føre til auka utgifter til sjukepengar da forslaget skal sikre at yrkesaktive får tilnærma den same retten til sjukepengar som etter gjeldande reglar. Forslaget til endringar kan gi noko meirarbeid i startfasen før ein får maskinelle løysingar på plass.

Arbeidsavklaringspengar til personar som tidlegare har fått arbeidsavklaringspengar og sjukepengar og som igjen blir arbeidsuføre

Det blir foreslått at retten til å få arbeidsavklaringspengar sjølv om ein ikkje får aktiv behandling, deltek på eit arbeidsretta tiltak eller liknande skal avgrensast til seks månader.

Det blir også foreslått at personar som tidlegare har mottatt sjukepengar etter kapittel 8 i til saman 248, 250 eller 260 sjukepengedagar i løpet av dei siste tre åra (§ 8-12), og igjen blir arbeidsuføre mens dei er i arbeid, skal kunne få arbeidsavklaringspengar i inntil seks månader.

Det blir foreslått at endringa trer i 1. januar 2011.

Forslaget om å avgrense perioden der ein kan få arbeidsavklaringspengar etter unntaksreglane i § 11-13 vil kunne føre til ei beskjeden innstramming samanlikna med dagens regelverk. Forslaget om å gi ein ny unntaksregel vil kunne medføre ein beskjeden auke samanlikna med dagens regelverk. Endringane vil ikkje medføre administrative konsekvensar.

1.3 Klargjering av praksis og lovtekniske justeringar

Retting av feil i innleiinga til folketrygdlova

Innleiinga til folketrygdlova («Hvordan folketrygdloven er oppbygd») blir foreslått retta opp i samsvar med innføringa av arbeidsavklaringspengar.

Presisering av arbeidsinntekt i folketrygdlova §§ 4-4 og 4-11

Det blir foreslått endringar i folketrygdlova §§ 4-4 og 4-11 for å gjere det klårt at det er brutto løn som skal reknast som arbeidsinntekt.

Retting av feil i folketrygdlova § 4-26

Det blir foreslått at «juni» i § 4-26 første ledd bokstav d blir retta til «juli».

Lovteknisk justering i folketrygdlova § 8-3

Etter folketrygdlova § 8-3 tredje ledd «ytes ikke sykepengar fra det tidspunktet det er godtgjort at yrkesaktiviteten skulle vært avsluttet fordi vedkommende har nådd pensjonsalderen, eller har trukket seg tilbake fra yrkeslivet.».

I det nye pensjonssystemet, der ein kan ta ut alderspensjon frå folketrygda fleksibelt i alderen 62–75 år, forsvinner omgrepet fast pensjonsalder. Det foreslåas derfor at «har nådd pensjonsalderen» skal takast ut av § 8-3 tredje ledd.

Retting av feil i folketrygdlova § 11-14

I forskrift om arbeidsretta tiltak mv. av 11. desember 2008 nr. 1320 er arbeidsmarknadstiltak erstatta av «arbeidsretta tiltak». Omgrepet blei også brukt i kapittel 11 i folketrygdlova. Ved ein feil står det i likevel «arbeidsmarkadstiltak». Det blir foreslått at § 11-14 første ledd andre punktum blir endra i samsvar med dette.

Ta bort regel om tidsavgrensa uførestønad

I § 12-12 om revurdering av uføregraden andre ledd tredje punktum finst det ein særskilt regel for mottakarar av tidsavgrensa uførestønad. Tidsavgrensa uførestønad blei frå 1. mars 2010 erstatta av arbeidsavklaringspengar. Det blir derfor foreslått at § 12-12 andre ledd tredje punktum blir oppheva.

Utbetaling av grunnstønad og hjelpestønad til fosterforeldre

Det blir foreslått at det blir presisert i ny § 22-3 b i folketrygdlova at grunn- og hjelpestønad til barn i fosterheim skal utbetalast til fosterforeldra.

Tilbakekrevjing av feilutbetalte arbeidsavklaringspengar – retting av feil

Folketrygdlova § 22-15 tredje ledd gir heimel for å krevje tilbake attføringspengar, tidsavgrensa uførestønad og dagpengar i tilfelle der mottakaren har fått etterbetalt løn eller erstatning for løn for tidsrom det allereie er utbetalt ytingar frå trygda for.

Attføringspengar og tidsavgrensa uførestønad blei frå 1. mars 2010 erstatta med arbeidsavklaringspengar. Personar som hadde rett til dei ytingane som blei erstatta får arbeidsavklaringspengar berekna etter overgangsreglar.

Det finst ikkje tilsvarande reglar for mottakarar av rehabiliteringspengar. Bakgrunnen for det er at det ikkje var heimel for å redusere rehabiliteringspen-

gane pga. løn eller anna godtgjersle frå arbeidsgjevar. Etter § 11-19 skal alle økonomiske ytingar frå noverande og tidlegare arbeidsgjevarar som blir gitt i samband med overgang til arbeidsavklaringspengar eller i samband med oppseiing, fråtrede eller reduksjon av arbeidstid, føre til at arbeidsavklaringspengane blir reduserte med same beløp. Ein meiner derfor at det også må vere ein korresponderande heimel for å krevje tilbake arbeidsavklaringspengar som er utbetalte på feil grunnlag. Det blir foreslått derfor endringar i § 22-15.

Rettingar av feil i arbeidsmarknadslova

I arbeidsmarknadslova § 19 er det gitt reglar om opplysningsplikt overfor Arbeids- og velferdsetaten. Ved ein feil fall arbeidsgivarane ut av opplistinga i § 19. Det blir foreslått at arbeidsgivarane blir tekne inn igjen i § 19.

Rettingar av feil i lov om sosiale tenester i arbeids- og velferdsforvaltninga

Stortinget vedtok 18. desember 2009 lov om sosiale tenester i arbeids- og velferdsforvaltninga, jf. handsaminga av Prop. 13 L (2009–2010), jf. Ot.prp. nr. 103 (2008–2009) Om lov om sosiale tenester i arbeids- og velferdsforvaltninga. jf. Innst. 87 L (2009–2010).

Etter at vedtak var fatta og lova var trådd i kraft, blei det oppdaga feil i lovteksten.

I § 29 Kvalifiseringsprogram, er det reglar i første ledd om kven som er målgruppa for deltaking i programmet. Her står det:

«[...] og ingen eller begrensede ytelser til livsopphold [...]».

§ 5A-1 i lov om sosiale tenester mv., som regelen er ein direkte vidareføring av, lyder:

[...] og ingen eller svært begrensede ytelser til livsopphold [...].

Sjølv om ordet «svært» er borte allereie i utkastet til lovteksta i høyringsnotatet, har det ikkje vore meininga å endre dette kriteriet. Dette kjem fram i både høyringsnotatet, og i proposisjonane.

Det går fram at det aldri har vore lovgivar si meining å endre vilkåret om at ein for å ha rett til kvalifiseringsprogram skal ha:

«ingen eller svært begrensede ytelser til livsopphold etter folketrygdloven eller arbeidsmarknadsloven.»

Det blir foreslått at ordet «svært» blir teke inn i lovteksten, slik at regelen blir som han var før 1. januar 2010, og slik lovgivar hadde tenkt.

Det blir foreslått at endringane trer i kraft straks. Forslaga har ikkje økonomiske eller administrative konsekvensar.

2. Komiteens behandling

I forbindelse med komiteens behandling av proposisjonen sendte saksordfører 16. november 2010 brev til statsråden for nærmere utdyping. Saksordførers brev, samt statsrådens svar av 23. november 2010, er vedlagt innstillinga.

3. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tove Linnea Brandvik, Thor Erik Forsberg, Steinar Gullvåg, Kari Henriksen og Anette Trettebergstuen, fra Fremskrittspartiet, lederen Robert Eriksson, Vigdis Giltun og Laila Marie Reiertsen, fra Høyre, Sylvi Graham og Torbjørn Røe Isaksen, fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen, fra Senterpartiet, Geir Pollestad, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser til at de foreslåtte lovendringer er fremmet på bakgrunn av budsjettforslaget for 2011 og innføringen av ny alderspensjon. De aller fleste endringene er kurante og gir ikke behov for kommentarer fra komiteens side.

Endringar i kvalifikasjonsgrunnlaget for dagpengar under arbeidsløye

Komiteen mener det er positivt at foreldrepenger, svangerskapsenger og svangerskapsrelaterte sykepengar nå skal telle med som arbeidsinntekt i kravet til minsteinntekt for å få dagpengar. Dette vil medføre at flere, særlig kvinnelige arbeidstakere, vil få rett til dagpengar ved arbeidsløshet.

Oppheving av særreglane for dagpengemottakarar over 64 år

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har merket seg at regjeringen nå foreslår å fjerne alle de særregler som gjelder i forhold til dagpengar til arbeidstakere over 64 år. Dagens regler innebærer at en arbeidstaker i ytterste konsekvens kan få dagpengar sammenhengende fra 62 til 67 år.

Flertallet viser til at det er bred politisk enighet om at eldre arbeidstakere skal kunne være i arbeid så lenge som mulig. Særreglene kan føre til at dagpengar blir brukt som en førtidspensjonsordning og at alderspensjonen og eventuelt AFP-tillegg dermed spares til senere. Dette kan være en stimulans til å

motta passive ytelser. En stor del av arbeidstakerne vil ha rett til AFP og/eller fleksibel alderspensjon fra de er 64 år og vil kunne bruke denne muligheten dersom det viser seg vanskelig å få ordinært arbeid og å være vanlig reell arbeidssøker innenfor de ordinære reglene.

Eit anna fleirtal, alle unnateke medlemmene frå Framstegspartiet og Høgre, meiner prinsipielt at eldre arbeidssøklarar skal ha same rett som alle andre som søker arbeid. Det betyr at nye dagpengemottakarar skal ha stønad i inntil to år på ordinære vilkår. Likevel ser dette fleirtalet at eldre arbeidstakarar som blir arbeidsledige, gjennomgåande er vanskelegare å formidle tilbake til arbeid enn yngre arbeidssøklarar. Dei kan difor ha trong for særskilte tiltak.

Særlig gjeld dette eldre arbeidssøklarar som av ulike grunnar ikkje har full rett til pensjon.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene frå Framstegspartiet, syner til at departementet i Prop. 1 S (2010–2011) sjølv seier at det vil følgje utfasinga av særreglane særskilt nøyte. Fleirtalet legg til grunn at ingen skal stå utan yting i 2011, og at overgangsordninga vil sikre eldre arbeidsledige anna yting enn sosialhjelp.

Flertallet slutter seg på denne bakgrunn til regjeringens forslag. Flertallet vil samtidig understreke at det er viktig at det som skrives i proposisjonen om oppfølging av disse arbeidstakerne fra Nav blir fulgt opp, og at Nav rapporterer særskilt om denne oppfølgingen.

Samordningsreglar for dagpengar, arbeidsavklaringspengar og AFP

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene frå Framstegspartiet, viser til at det i ny fleksibel alderspensjon vert mogleg å kombinere trygd og arbeid for alle i aldersgruppa 62 til 67 år utan avkorting. Reglane for dagpengar ved arbeidsløye og arbeidsavklaring må difor vurderast på nytt.

Fleirtalet peiker på at gjeldande reglar vil føre til at personar som har teke ut alderspensjon, ikkje vil kunne få dagpengar under arbeidsløye, medan personar som ikkje har teke ut alderspensjon, vil kunne få dagpengar. Fleirtalet sluttar seg til departementet sitt framlegg til endra reglar for dagpengar og arbeidsavklaringspengar frå 2011. Fleirtalet er òg samd i at dagpengane ikkje skal samordnast når ein får utbetalt ny AFP i privat sektor.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett for 2011 ikke støtter forslaget om oppheving av særregler for dagpengemottakere over 64 år.

Disse medlemmer mener at det strider mot prinsippene om at det skal gis mulighet til å kunne stå lenger i arbeid.

Disse medlemmer viser til regjeringens forslag til statsbudsjett for 2011 hvor man omtaler ordningen med en langtidsledighetsgaranti. Denne garantien ble i 2010 utvidet til å gjelde personer med en toårig arbeidssøkerperiode og med seks måneders sammenhengende ledighet.

Disse medlemmer mener at denne garantien også må gjelde for personer som er blitt arbeidsledige etter fylte 64 år, slik at muligheten for å komme i arbeid igjen skal være lik også for denne aldersgruppen, i stedet for, slik disse medlemmer ser det, bli presset til å gå ut i uførhet eller førtidspensjon mot sin vilje.

Sjukepengar til personar over 62 år når fleksibel alderspensjon blir innført frå 1. januar 2011

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, meiner at alle skal ha rett til sjukepengar når pensjonsgjevande innkome fell bort fram til pensjonsalderen (67 år). Fleirtalet finn det òg rimeleg at personar mellom 67 og 70 år som tek ut alderspensjon samstundes som dei har anna innkome, får avkorta sjukepengere rett, som i dag. Det vil seie at desse får sjukepengar i 60 dagar om inntekta er to gonger grunnbeløpet i folketrygda. Fleirtalet er òg samd i at retten til sjukepengar fell bort for yrkesaktive i alderen mellom 70 og 75 år.

Fleirtalet kan ikkje sjå at desse endringane påfører arbeidsgjevarane auka utgifter i høve til dagens reglar og at eldre arbeidskraft av den grunn skal vere mindre attraktiv.

Fleirtalet gjer elles merksam på at tariffavtalane òg gir rett til lønn under sjukdom. I staten har til dømes alle arbeidstakarar opp til 70 år rett til full lønn under sjukdom i inntil eitt år. I kommunal sektor har arbeidstakarar mellom 67 og 70 år avtalefesta rett til sjukepengar i 60 dagar. I privat sektor varierer dette frå område til område.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti har merket seg at regjeringen nå foreslår å endre regelverket slik at personer mellom 67 og 70 år og som har en inntekt over 2 G bare skal ha rett på sykepengar i inntil 60 dagar. Dette er en innstramming i forhold til gjeldende regelverk der en slik regel bare gjelder for de som tar ut alderspensjon.

Disse medlemmer viser til at en del arbeidstakere har rett til full lønn under sykdom mellom 67 og 70 år på samme vis som yngre arbeidstakere selv om ikke arbeidsgiveren får refusjon fra folketrygden. Det gjelder blant annet i det statlige tariffområdet og

andre som følger det statlige regelverket. Regjeringens forslag innebærer derfor at større kostnader skyves over på arbeidsgiverne.

Disse medlemmer mener det er et paradoks når det på den ene siden lages pensjonsregler som levealderjusterer pensjonen slik at en må arbeide lenger for å få «like høy» pensjon som tidligere, og samtidig innfører regler som gjør det mindre attraktivt for arbeidsgivere å sysselsette eldre arbeidstakere. I stedet burde regelverket vært utvidet for å stimulere til å ansette flere eldre arbeidstakere.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn gå imot regjeringens forslag på dette punkt.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdlova) skal § 8-51 lyde:

§ 8-51 Medlem mellom 62 og 70 år

Til medlem mellom 62 og 70 år ytes det sykepenge etter bestemmelsene i kapitlet her. Det ytes sykepenge til medlem mellom 62 og 67 år uavhengig av om det er tatt ut alderspensjon.

Til medlem mellom 67 og 70 år som har tatt ut alderspensjon ytes sykepenge etter bestemmelsene i kapitlet her dersom inntektsgrunnlaget overstiger to ganger grunnbeløpet.

Sykepenge fra trygden ytes i opptil 60 sykepengedager til medlem mellom 67 og 70 år som har tatt ut alderspensjon.»

Disse medlemmer har merket seg at regjeringen vil komme med et høringsnotat våren 2011 med en bred gjennomgang av regelverket for korttidsytelser for personer over 62 år og hvordan forholdet mellom korttidsytelser og alderspensjonen for denne aldersgruppen bør være. Disse medlemmer mener også det er behov for en grundig gjennomgang av hele seniorpolitikken hvor ulike tiltak som stimulerer til å arbeide lenger og også tiltak som stimulerer arbeidsgivere til å sysselsette seniorer, vurderes.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at det ikke foreligger et permanent forslag til regelverk for sykepenge for personer som er over 62 år, og at det i stedet skal komme et høringsnotat vedrørende dette våren 2011.

En så stor reform der viktige endringer i folketrygdloven ikke er konsekvensutredet, mener disse medlemmer vil føre til at personer som er over 62 år vil bli presset til å gå over i pensjon tidligere enn hva som er ønskelig for den enkelte.

Arbeidsavklaringspenger til personer som tidlegare har fått arbeidsavklaringspenger og sykepengar og som igjen blir arbeidsuføre

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at formålet med arbeidsavklaringspenger er å sikre inntekt for medlemmer mens de får aktiv behandling, deltar på et arbeidsrettet tiltak eller får annen oppfølging med sikte på å skaffe seg eller beholde arbeid. Det vil si at de ikke er syke nok til å få arbeidsavklaringspenger etter hovedregelen. Ettersom vilkåret for å få uførepensjon er at inntekts-/arbeidsevnen er varig nedsatt på grunn av varig sykdom, skade eller lyte, vil de heller ikke være syke nok til å få uførepensjon. Dersom det viser seg at personene som får arbeidsavklaringspenger etter unntaksreglene har fått sin arbeidsevne nedsatt med minst halvparten og at de har behov for aktiv behandling, arbeidsrettede tiltak eller annen oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten for å bli i stand til å beholde arbeid som han eller hun kan utføre, vil de derimot kunne få arbeidsavklaringspenger etter hovedregelen. For eksempel er kreftpasienter, som har behov for behandling utover et halvt år, ivaretatt gjennom hovedregelen. Flertallet ber likevel om at departementet vurderer om det er behov for å utvide unntakene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at man kan få arbeidsavklaringspenger i inntil 4 år.

Disse medlemmer mener at å innføre en unntaksregel hvor det sies at man kan få arbeidsavklaringspenger begrenset til 6 måneder dersom man faller ut av arbeidslivet igjen, er for kort tid spesielt for personer som har en alvorlig sykdomsdiagnose.

Disse medlemmer viser til høringsuttalelser fra Kreftforeningen som sier at det er for kort tid med 6 måneder for personer som har kreft fordi de har behov for lengre behandling og rehabiliteringstid, samtidig som de trenger lengre tid til å tilvenne seg arbeidslivet etter lang tids sykdom.

Disse medlemmer mener at personer som har hatt arbeidsavklaringspenger og som blir syke etter å ha vært ute av arbeid en tid, skal ha rett til nye arbeidsavklaringspenger begrenset til inntil ett år.

Disse medlemmer vil gå imot den foreslåtte endringen, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdlova) skal § 11-13 tredje ledd lyde:

Det kan også gis arbeidsavklaringspenger i inntil ett år til medlem som ikke har opparbeidet seg ny rett til sykepengar etter kapittel 8 og som

- a) tidligere har mottatt arbeidsavklaringspenger og som innen seks måneder igjen blir arbeidsufør

som følge av en annen sykdom, selv om nedsettelsen av arbeidsevnen antas å være rent forbigående,

- b) tidligere har mottatt arbeidsavklaringspenger og som innen ett år igjen blir arbeidsufør som følge av samme sykdom, selv om nedsettelsen av arbeidsevnen antas å være rent forbigående, eller
- c) tidligere har mottatt sykepengar etter kapittel 8 i til sammen 248, 250 eller 260 sykepengedager i løpet av de siste tre årene (§ 8-12), og igjen blir arbeidsufør mens vedkommende er i arbeid.»

Utbetaling av grunnstønad og hjelpestønad til fosterforeldre

Komiteen mener det av hensyn til barnets beste er riktig at grunn- og hjelpestønaden utbetales til de som faktisk utfører omsorgen. Komiteen støtter derfor regjeringens forslag om at grunn- og hjelpestønad til barn i fosterhjem skal utbetales til fosterforeldrene.

4. Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdlova) skal § 8-51 lyde:

§ 8-51 Medlem mellom 62 og 70 år:

Til medlem mellom 62 og 70 år ytes det sykepengar etter bestemmelsene i kapitlet her. Det ytes sykepengar til medlem mellom 62 og 67 år uavhengig av om det er tatt ut alderspensjon.

Til medlem mellom 67 og 70 år som har tatt ut alderspensjon ytes sykepengar etter bestemmelsene i kapitlet her dersom inntektsgrunnlaget overstiger to ganger grunnbeløpet.

Sykepengar fra trygden ytes i opptil 60 sykepengedager til medlem mellom 67 og 70 år som har tatt ut alderspensjon.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdlova) skal § 11-13 tredje ledd lyde:

Det kan også gis arbeidsavklaringspenger i inntil ett år til medlem som ikke har opparbeidet seg ny rett til sykepengar etter kapittel 8 og som

- a) tidligere har mottatt arbeidsavklaringspenger og som innen seks måneder igjen blir arbeidsufør som følge av en annen sykdom, selv om nedsettelsen av arbeidsevnen antas å være rent forbigående,

- b) tidligere har mottatt arbeidsavklaringspenger og som innen ett år igjen blir arbeidsufør som følge av samme sykdom, selv om nedsettelsen av arbeidsevnen antas å være rent forbigående, eller
- c) tidligere har mottatt sykepenger etter kapittel 8 i til sammen 248, 250 eller 260 sykepengedager i løpet av de siste tre årene (§ 8-12), og igjen blir arbeidsufør mens vedkommende er i arbeid.

5. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i folketrygdlova og enkelte andre lover

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd skal disse endringane gjerast:

Innleiinga til folketrygdlova («Hvordan folketrygdloven er oppbygd»), Del IV Ytelser ved sjukdom m.m. åttande punkt i oppramsinga skal lyde:

Kapittel 12 *Uførepensjon*

§ 4-4 første og nytt andre ledd skal lyde:

For å få rett til dagpenger må medlemmet

- a) i det siste avsluttede kalenderåret før det søkes om stønad ha hatt en *brutto* arbeidsinntekt som minst svarer til 1,5 ganger grunnbeløpet på søknadstidspunktet, eller
- b) i løpet av de siste tre avsluttede kalenderårene før det søkes om stønad ha hatt en *brutto* arbeidsinntekt som minst svarer til 3 ganger grunnbeløpet på søknadstidspunktet.

Likestilt med arbeidsinntekt etter denne bestemmelsen er svangerskapsrelaterte sykepenger etter kapittel 8 og svangerskapspenger og foreldrepenger etter kapittel 14.

Gjeldande andre til fjerde ledd blir tredje til femte ledd.

§ 4-11 andre ledd første og andre punktum skal lyde:

Dagpengegrunnlaget fastsettes ut fra medlemmets *brutto* arbeidsinntekt i det siste avsluttede kalenderåret før han eller hun søker om stønad, eller får fastsatt nytt dagpengegrunnlag etter bestemmelsene i § 4-16, første ledd, andre og tredje punktum. Dersom det gir et høyere grunnlag, fastsettes dagpengegrunnlaget i stedet ut fra gjennomsnittlig *brutto* arbeidsinntekt i de tre siste avsluttede kalenderårene.

§ 4-17 skal opphevast.

§ 4-24 andre ledd bokstav e skal opphevast og novende bokstav f blir ny bokstav e.

§ 4-24 tredje ledd skal lyde:

Retten til dagpenger faller også bort når medlemmet mottar *ugradert* avtalefestet pensjon, *unntatt pensjon etter AFP-tilskottsloven kapittel 2 og 3.*

§ 4-25 første ledd bokstav e skal opphevast.

§ 4-25 tredje ledd skal lyde:

Dagpengene reduseres tilsvarende når medlemmet mottar *avtalefestet pensjon som er gradert på grunnlag av arbeidsinntekt eller arbeidstid.*

§ 4-26 første ledd bokstav d skal lyde:

d) vartpenger etter lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse,

§ 8-3 første ledd nytt tredje og fjerde punktum skal lyde:

Det ytes ikke sykepenger til medlem som er fylt 70 år. Medlem mellom 67 og 70 år har en begrenset sykepengerrett, se § 8-51 og § 8-12 fjerde ledd.

§ 8-3 tredje ledd skal lyde:

Det ytes ikke sykepenger fra det tidspunktet det er godtgjort at yrkesaktiviteten skulle vært avsluttet fordi *vedkommende har trukket seg tilbake* fra yrkeslivet.

§ 8-12 fjerde ledd skal lyde:

Til medlem mellom 67 og 70 år ytes sykepenger *fra trygden* i 60 sykepengedager, se § 8-51. Bestemmelsen i andre ledd om ny rett til sykepenger gjelder tilsvarende.

§ 8-51 skal lyde:

§ 8-51 Medlem mellom 62 og 70 år

Til et medlem mellom 62 og 70 år ytes det sykepenger etter bestemmelsene i kapitlet her uavhengig av om det er tatt ut alderspensjon.

Til et medlem mellom 67 og 70 år ytes det sykepenger etter bestemmelsene i kapitlet her dersom inntektsgrunnlaget overstiger to ganger grunnbeløpet.

Sykepenger fra trygden ytes i opptil 60 sykepengedager til medlem mellom 67 og 70 år.

§ 8-52 skal lyde:

§ 8-52 Medlemmer med avtalefestet pensjon

Det ytes ikke sykepenger til et medlem som mottar *ugradert* avtalefestet pensjon. *Til et medlem som mottar avtalefestet pensjon etter AFP-tilskottsloven*

kapittel 2 og 3 (ny ordning), ytes det likevel sykepen-
ger etter reglene i § 8-51. Det samme gjelder et med-
lem over 65 år som arbeider i privat sektor og som
har avtalefestet pensjon fra kommunal pensjonsord-
ning beregnet som tjenestepensjon.

Til et medlem som mottar avtalefestet pensjon
som er gradert ut fra arbeidsinntekt eller reduksjon i
arbeidstid, ytes det sykepenge etter bestemmelsene
i kapitlet her. Når trygden yter sykepenge, fastsettes
sykepengegrunnlaget ut fra den arbeidsinntekten som
medlemmet har i tillegg til den graderte pensjonen.

§ 11-13 tredje ledd skal lyde:

*Det kan også gis arbeidsavklaringspenge i inntil
seks måneder til medlem som ikke har opparbeidet
seg ny rett til sykepenge etter kapittel 8 og som*

- a) *tidligere har mottatt arbeidsavklaringspenge og
som innen seks måneder igjen blir arbeidsufør
som følge av en annen sykdom, selv om nedsettelsen
av arbeidsevnen antas å være rent forbigående,*
- b) *tidligere har mottatt arbeidsavklaringspenge og
som innen ett år igjen blir arbeidsufør som følge
av samme sykdom, selv om nedsettelsen av ar-
beidsevnen antas å være rent forbigående, eller*
- c) *tidligere har mottatt sykepenge etter kapittel 8 i
til sammen 248, 250 eller 260 sykepengedager i
løpet av de siste tre årene (§ 8-12), og igjen blir
arbeidsufør mens vedkommende er i arbeid.*

§ 11-14 første ledd andre punktum skal lyde:

Som reell arbeidssøker regnes den som er ar-
beidsfør og villig til å ta ethvert arbeid som han eller
hun kan utføre, og som er lønnet etter tariff eller sed-
vane hvor som helst i Norge uavhengig om det er på
heltid eller deltid og til å delta på arbeidsrettede til-
tak.

§ 11-23 andre ledd skal lyde:

*Arbeidsavklaringspengene faller ikke bort der-
som medlemmet tar ut alderspensjon etter lovens ka-
pittel 19 og 20. Når medlemmet får barnpensjon et-
ter lovens kapittel 18, reduseres arbeidsavklarings-
pengene med samme beløp.*

§ 11-24 tredje ledd skal lyde:

*Arbeidsavklaringspengene reduseres ikke der-
som medlemmet tar ut redusert alderspensjon etter
lovens kapittel 19 og 20. Når medlemmet får barne-
pensjon etter lovens kapittel 18, reduseres arbeidsav-
klaringspengene med samme beløp.*

§ 12-12 andre ledd tredje punktum skal opphevast.

Nytt femte strekpunkt i innleiinga i kapittel 22 skal
lyde:

- *utbetaling av grunnstønad og hjelpestønad til
barn i fosterheim står i § 22-3 b*

Noverande femte til nittande strekpunktet blir sjet-
te til tjuande strekpunktet.

Ny § 22-3 b skal lyde:

§ 22-3 b *Ytelser til barn i fosterhjem*

*Grunnstønad og hjelpestønad til barn som er
plassert i fosterhjem etter barnevernloven § 4-14, ut-
betales til fosterforeldrene. Ved plassering i midler-
tidig hjem i påvente av fosterhjemsplassering, skjer
utbetaling til barnevernet.*

§ 22-15 tredje ledd første punktum skal lyde:

Dersom det etterbetales lønn, eller erstatning for
lønn, for tidsrom som det allerede er utbetalt arbeids-
avklaringspenge eller dagpenge under arbeidsløs-
het for, kan det for meget utbetalte kreves tilbake.

II

I lov 10. desember 2004 nr. 76 om arbeidsmar-
kedstjenester skal disse endringane gjerast:

§ 19 første ledd skal lyde:

Arbeids- og velferdsetaten kan pålegge arbeids-
søkere, arbeidstakere, arbeidsgivere, offentlige myn-
digheter, utdanningsinstitusjoner, Statens lånekasse
for utdanning, Posten Norge AS, forsikringsselska-
per, banker, private pensjonsordninger og tiltaks-
og formidlingsaktører å gi opplysninger som er nødven-
dige for at Arbeids- og velferdsetaten skal kunne ut-
føre sine oppgaver etter denne loven.

Overskriften til § 29 skal lyde:

Straff for å gi uriktige opplysninger og for å ikke
gi nødvendige opplysninger

III

I lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tje-
nester i arbeids- og velferdsforvaltningen skal disse
endringane gjerast:

§ 2 første ledd skal lyde:

Lovens bestemmelser om tjenester gjelder for
alle som oppholder seg i riket. Kongen kan gi for-
skrifter som begrenser anvendelsen av loven på per-
soner som ikke er norske statsborgere, eller som ikke
har bopel i riket. Kongen kan også gi forskrifter om
anvendelse av loven på personer som oppholder seg
i utlandet, men som har tilknytning til riket.

§ 29 første ledd skal lyde:

Kvalifiseringsprogram gjelder for personer i yrkesaktiv alder med vesentlig nedsatt arbeids- og inntektsevne og ingen eller *svært* begrensede ytelser til livsopphold etter folketrygdloven eller arbeidsmarkedsloven.

IV

Endringane i del I trer i kraft 1. januar 2011. For medlem som per 31. desember 2010 er minst 63 år og som har fremma krav om dagpengar som gir rett til dagpengar før 1. januar 2011, får opphevinga av § 4-17 verknad først frå 1. januar 2012.

Endringane i del II og III trer i kraft straks.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 7. desember 2010

Robert Eriksson

leder

Kjell Ingolf Ropstad

ordfører

Vedlegg**Brev fra Arbeidsdepartementet v/statsråden til arbeids- og sosialkomiteen
datert 23. november 2010****Prp 16 L (2010-2011) - Endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover - Samleproposisjon høsten 2010 - 2 spørsmål til kapittel 5 og 6**

Jeg viser til brevet fra Arbeids- og sosialkomiteen av 16. november 2010.

Kapittel 5 Sykepenger til personer over 67 år**SPØRSMÅL:**

Så vidt meg bekjent er det mange arbeidstakere som har i avtalene sine rett til full lønn under sykdom i ca et år selv om det ikke gis refusjon fra trygden til arbeidsgiver fordi de er over 67 år og mottar hel eller delvis pensjon fra folketrygden. Dette gjelder blant annet i det statlige tariffområdet. Har departementet noen oversikt over hvilke andre arbeidsgivere som har tilsvarende regler som i staten? Gjelder det f. eks tilsvarende i kommunal sektor? Hvilke merkostnader vil regelendringen kunne gi for disse arbeidsgiverne? Hvilken stimulans gir denne regelendringen arbeidsgivere til å ha arbeidstakere over 67 år i arbeid?

SVAR:

Forslaget til sykepengerrett til yrkesaktive mellom 67 og 70 år gir tilnærmet lik sykepengerrett til denne gruppen som etter dagens regler. Arbeidsgivere har dermed allerede merutgifter til sykepenger til arbeidstakere som etter arbeidsavtale har rett til full lønn under sykdom i inntil ett år.

Fra 1.1.2010 fikk personer mellom 67 og 69 år med inntekt over to ganger grunnbeløpet som mottar hel alderspensjon rett til sykepenger fra folketrygden i inntil 60 dager. Fra 1.1.2010 fikk også alderspensjonister som er 69 år rett til å ha arbeidsinntekt ved siden av full alderspensjon. Disse fikk fra samme tidspunkt rett til sykepenger i inntil 60 dager dersom inntektsgrunnlaget overstiger to ganger grunnbeløpet.

Hovedtariffavtalen i staten som gjelder for hele statlig sektor gir rett til full lønn under sykdom i inntil ett år også for personer mellom 67 og 70 år. Hovedtariffavtalen for kommunal sektor gir imidlertid bare lønn under sykdom i inntil 60 dager for personer mellom 67 og 70 år. I privat sektor vil det variere om det inngått tariffavtale som gir rett til full lønn under sykdom. Dersom det ikke er inngått tariffavtale, vil det være den enkeltes arbeidsavtale som regulerer spørsmålet om full lønn under sykdom.

Statistisk sentralbyrå har opplyst at det ikke finnes tilgjengelig statistikk for å belyse utgifter

arbeidsgivere har til lønn under sykdom for arbeidstakere mellom 67 og 70 år.

Det er klart at det er en ekstra belastning for arbeidsgivere å bære alle utgifter til lønn under sykdom for ansatte over 67 år, og det vil kunne påvirke arbeidsgivers motivasjon til å beholde slik arbeidskraft. En begrenset sykepengerrett er fra denne synsvinkel uheldig. På den annen side synes det ikke rimelig at adgangen til å få sykepenger skal være like omfattende til personer som kan ta ut full alderspensjon ved siden av.

Kapittel 6 Endringen i folketrygdloven § 11-13**SPØRSMÅL:**

Hvilken annen ytelse vil de personer som rammes av innstammingen ha rett på? Og vil disse eventuelt kunne ha krav på uføretrygd selv om sykdommen kan anses å være av en slik art at de kan bli friske igjen (for eksempel kreft)?

SVAR:

Personer som er i arbeid når de blir syke får som hovedregel sykepenger med 100 prosent kompensasjon av tidligere inntekt i inntil ett år. Dersom arbeidsevnen pga. sykdom, skade eller lyte fortsatt er nedsatt med minst halvparten, kan personen deretter få arbeidsavklaringspenger med 66 prosent kompensasjon av tidligere inntekt så lenge det er påkrevd for at medlemmet skal kunne gjennomføre fastsatt aktivitet med sikte på å komme i arbeid, men likevel ikke lenger enn fire år.

Når en har brukt opp sykepengeretten, må en ha vært helt arbeidsfør i minst 26 uker etter at en sist fikk sykepenger fra folketrygden for å få ny rett til sykepenger. Personer som blir syke uten å ha opparbeidet ny sykepengerrett, men som tidligere har mottatt arbeidsavklaringspenger, kan få arbeidsavklaringspenger selv om de ikke fyller vilkårene om at arbeidsevnen skal være nedsatt i en slik grad at vedkommende hindres i å beholde eller skaffe seg inntektsgivende arbeid og om at de skal få behandling, delta på arbeidsrettede tiltak eller få annen arbeidstett oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten.

Forslaget innebærer en innstramming i ft. dagens regelverk, men i ft. intensjonen, som var å videreføre de reglene som fantes på rehabiliteringspenger er det primært snakk om en presisering av grensen mellom hovedregelen og unntaksregelen.

To av unntakene retter seg mot personer som bare er rent forbigående syke. Det vil si at de ikke er syke nok til å få arbeidsavklaringspenger etter hovedregelen. Ettersom vilkåret for å få uførepensjon er at inntekts-/arbeidsevnen er varig nedsatt pga. varig sykdom, skade eller lyte vil de heller ikke være syke nok til å få uførepensjon. Dersom det viser seg at personene som får arbeidsavklaringspenger etter unntaksreglene har fått sin arbeidsevne nedsatt med minst halvparten og at de har behov for aktiv behandling,

arbeidsrettede tiltak eller annen oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten for å bli i stand til å beholde arbeid som han eller hun kan utføre vil de derimot kunne få arbeidsavklaringspenger etter hovedregelen.

Personer som ikke har rett til en folketrygdytelse vil kunne ha rett til økonomiske sosialhjelp etter lov om sosiale tjenester i Arbeids- og velferdsforvaltningen.

